

Školní vzdělávací program

pro školní družinu jako součást ŠVP

Tvořivá škola-škola pro život

Zpracovala: Olga Pavelczaková, vedoucí vychovatelka

Září 2008

1. Identifikační údaje

1.1. ŠD při ZŠ Dětská, Dětská 2/915, Ostrava-Poruba

IČO 64628329

1.2. Ředitelka školy: Mgr. Zuzana Škapová

1.3. Zřizovatel: Statutární město Ostrava, městský obvod Poruba

právní forma obec IČO 00845451

sídlo: Klimkovická 28/55

708 56 Ostrava-Poruba

1.4 Platnost dokumentu: od září 2008

2. Obecná charakteristika podmínek vzdělávání

2.1. Délka a časový plán vzdělávání

Účastník školního vzdělávání, v tomto případě žák školní družiny, je přijímán zpravidla na dobu jednoho školního roku na základě přihlášky, kterou odevzdá jeho zákonný zástupce. Žák má právo kdykoli docházku do ŠD přerušit či ukončit.

Vzdělávání v ŠD je poskytováno žákům 1.-5. ročníku. V odůvodněných případech je možno poskytovat vzdělávání v ŠD také žákům 6. ročníku.

Žáci mají možnost navštěvovat různé zájmové kroužky.

Každé oddělení se řídí skladbou zaměstnání tak, aby v ní byly zastoupeny všechny formy vzdělávání.

2.2. Formy zájmového vzdělávání

Školní družina organizuje především pravidelnou činnost oddělení. Zde se střídají činnosti zájmové, odpočinkové a spontánní.

1. Zájmové činnosti

- estetické (kreslení, modelování, zpěv,....)
- pracovní (skládání, vystřihování,...)
- stolní hry
- kolektivní hry
- individuální zaměstnání

2. Odpočinkové činnosti

- poslech četby
- hry v odpočinkové zóně
- práce s dětskými časopisy
- relaxační cvičení (velké míče)

3. Spontánní činnosti

- sportovní (cvičení v tělocvičně, na hřišti)
- soutěživé hry
- pobyt na venkovním dětském hřišti v areálu školní zahrady

2.3. Velikost a vnitřní organizace zařízení

Ve školní družině pracují oddělení, jejichž počet závisí na jejich naplněnosti. Oddělení se naplňuje do počtu 30 žáků. Žáci jsou rozděleni podle věku tak, aby bylo možné zohledňovat věkové zvláštnosti dětí.

Školní družina má k dispozici 2 samostatné třídy, jedna z nich slouží také jako ranní družina. Další oddělení jsou umístěna v běžných třídách.

3. Materiální, personální, ekonomické a BOZ podmínky ke vzdělávání

3.1. Materiální podmínky

Třídy školní družiny jsou vybaveny nábytkem, který odpovídá věku dětí. Část každé třídy je pokryta kobercem. Družina má k dispozici technické vybavení školy, které v odpoledních hodinách může využívat neomezeně (počítače, interaktivní tabule). Dále je ŠD vybavena televizorem, CD přehrávači, sportovním náčiním. Žákům ve školní družině jsou k dispozici společenské hry, stavebnice, hračky, knihy, herní konzole. Pro zájmovou činnost dětí slouží také žákovská knihovna a keramická dílna.

Vybavení školní družiny je pravidelně doplňováno a obměňováno. Přihlíží se zejména k požadavkům a zájmům dětí.

3.2. Psychosociální podmínky

Výchovný program školní družiny je zaměřen na citovou, rozumovou a společenskou výchovu, na rozvoj znalostí, dovedností a tvořivých schopností. Individuálním přístupem se snažíme u dětí upevňovat sebedůvěru, sebekontrolu, vedeme děti k samostatnosti zodpovědnosti, úctě k dospělým, spolužákům i k sobě samým. Společnými činnostmi vedeme děti ke kamarádství, zdravému způsobu života. Rozvíjíme a posilujeme osobnost dítěte.

3.3. Organizace chodu

Provoz školní družiny je stanoven takto:

Ranní: 6:00 – 8:00

Odpolední: 11:40 – 16:30

Žáky 1. třídy vyzvedává vychovatelka po skončení 4. vyučovací hodiny a odchází společně na oběd do školní jídelny. Děti z 2.-5. ročníku dochází do jednotlivých oddělení samy.

Žáci odcházejí ze školní družiny v doprovodu určené osoby nebo sami (určuje zákonný zástupce formou písemného sdělení v přihlášce).

3.4. Řízení školní družiny

Výchovný proces ve školní družině řídí ve spolupráci s vedoucí vychovatelkou ředitelka školy. Ta zodpovídá za personální obsazení. Evaluaci výchovné práce provádí nejen ředitelka školy (pozorování, hospitace, kontroly apod.), ale také vedoucí vychovatelka. Vzájemné hospitace vychovatelek a společné činnosti oddělení vedou k rozvoji výchovného procesu ŠD.

3.5. Personální zajištění

Ve školní družině zajišťují zájmové vzdělávání kvalifikované vychovatelky. Absolvovaly také řadu školení a seminářů, např. v oblasti speciální pedagogiky, výtvarných činností, sportovních aktivit, práce na PC. Vychovatelky si i nadále budou prohlubovat své vzdělání.

Celoročně připravují pro žáky řadu zajímavých činností, pomáhají jim při řešení problémů, Důležitá je vzájemná komunikace a důvěra.

Děti tráví volný čas také návštěvou různých zájmových kroužků, vedených jinými pedagogickými pracovníky školy či pedagogy externími. Tito pedagogové zodpovídají za děti po dobu výuky v zájmovém kroužku.

Úklid, údržbu a bezproblémový chod ŠD po technické stránce zajišťují provozní zaměstnanci.

3.6. Ekonomické podmínky

Většina hlavní činnosti ŠD je financována z příspěvku zřizovatele (provoz) , ze státního rozpočtu (mzdy) a vlastních příjmů, tj. poplatků (vybavení ŠD).

Výše příspěvku se stanovuje v souladu s vyhláškou č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání v platném znění, §14.

Úplata může být snížena či prominuta dle § 123, odst. 4, Školského zákona.

3.7. Bezpečnost a ochrana zdraví

Bezpečnost a ochrana zdraví dětí musí být zajištěna po celou dobu jejich pobytu ve školní družině. Děti jsou vždy na začátku školního roku seznámeny s řádem ŠD a pravidly bezpečnosti při činnostech ve školní družině.

Zajištěny jsou podmínky hygienické – vhodný stravovací režim, zdravé prostředí užívaných prostor.

Dostupné jsou prostředky 1. pomoci, úrazy jsou evidovány v knize úrazů.

Pravidla bezpečnosti:

- vhodná obuv při jednotlivých činnostech
- pracovní oděv, cvičební úbor
- vymezení vhodných prostor ke sportu a hrám
- dostupnost prostředků 1. pomoci
- dodržování pokynů vychovatelek

4. Konkrétní cíle vzdělávání

4.1. Věkové a individuální zvláštnosti účastníků

Vzhledem k tomu, že do školní družiny zařazujeme žáky 1.-5. ročníku ZŠ, je třeba přihlížet k jejich věkovým a individuálním zvláštnostem. Přednostně zařazujeme do jednotlivých oddělení žáky stejného věku. V případě, že to organizační podmínky nedovolují, musí paní vychovatelky k těmto zvláštnostem přihlížet a k žákům přistupovat individuálně. Zvolené činnosti by měly být přiměřené věku a individuálním možnostem dětí.

4.2. Charakteristika vzdělávacího programu

Školní družina tvoří mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. Není pokračováním školního vyučování, má svá specifika. Hlavním posláním naší školní družiny je zabezpečení odpočinku a relaxace žáků po vyučování. Věnujeme se zejména zájmové činnosti.

Cílem vzdělávacího programu ve školní družině není jen vyplňování volného času dětí zaměstnáním aktivitami dle výchovných složek, ale cílená činnost, která má rozvíjet kompetence žáků, jejich osobnost a dává jim dostatek námětů pro samostatné naplňování volného času.

Stručná charakteristika aktivit:

- zájmové vzdělávání formou spontánních činností, odpočinku, relaxace hrou
- podporujeme smysluplné využití volného času dětí
- zlepšujeme komunikaci mezi dětmi
- vedeme žáky k tvořivosti, rozvíjíme jejich estetické vnímání
- zaměřujeme se na ochranu životního prostředí a ekologii
- učíme se chránit své zdraví i zdraví ostatních dětí
- rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého
- učíme se naslouchat jiným a být také slyšen
- podporujeme citlivé vztahy k lidem a přírodě
- respektujeme individuální dovednosti a schopnosti dětí
- rozvíjíme u žáků schopnost rozhodování, hodnocení a sebehodnocení
- vedeme žáky k rozpoznávání patologických jevů (život bez drog a jiných návykových látek)
- vedeme žáky k samostatnosti

Kompetence vybavují žáky prakticky využitelnými dovednostmi.

Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny především tyto kompetence:

- k učení
- k řešení problému
- komunikativní
- sociální a interpersonální
- občanská
- k trávení volného času

Kompetence k učení:

Žák započatou práci dokončí, hodnotí své výkony, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, umí získat poznatky z různých zdrojů, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích.

Kompetence k řešení problémů:

Žák si všímá problémů, učí se je pochopit, přemýšlí o příčinách, plánuje řešení problémů, hledá různé způsoby jejich řešení, chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli. Rozlišuje správné a chybné řešení, dovede se přizpůsobit změnám, umí své rozhodnutí obhájit, uvědomuje si odpovědnost za své rozhodnutí, překonává překážky a činnosti dokončuje.

Kompetence komunikativní:

Žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, umí vyjádřit svůj vlastní názor, komunikuje bez ostychu, umí promluvit na veřejnosti, umí se vyjádřit písemně, nezapomíná, že ke správné komunikaci patří naslouchat druhým, komunikuje kultivovaně.

Kompetence sociální a interpersonální:

Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, uvědomuje si, že za ně nese odpovědnost, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, spolupracuje s ostatními žáky, dokáže přijmout kompromis, je tolerantní k odlišnostem mezi žáky, je solidární.

Kompetence občanská:

Žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, dbá na osobní zdraví i zdraví druhých, respektuje sociální a kulturní etnika, váží si a chrání tradice a kulturní dědictví, podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí.

Kompetence k trávení volného času:

Žák umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech, umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

4.3. Formy, metody a prostředky zájmového vzdělávání

Náplň činnosti školní družiny obsahuje:

Pravidelná činnost

Je dána týdenní skladbou zaměstnání, umožňuje aktivity zájmové i tělovýchovné. Zájmové kroužky jsou realizovány každoročně, jejich skladba je dána zájmem žáků o jednotlivé aktivity.

Příležitostné akce

Přesahují rámce jednotlivých oddělení ŠD. Jsou to např. kulturní akce, výlety, akce pro všechna oddělení ŠD.

Spontánní aktivity

Zahrnují každodenní klidové činnosti, např. po obědě, po společně organizované činnosti žáků ve školní družině, činnosti v okrajových hodinách pobytu dětí v ŠD. Jsou to jejich vlastní spontánní aktivity.

Odpočinkové činnosti

Jsou chápány jako aktivní odpočinek po jednostranné zátěži z vyučování, individuální hry, poslechové činnosti po obědě, rekreační činnosti při pobytu venku, apod.

Nejdůležitějším prostředkem práce ve školní družině je hra, která přináší kladné emoce a navozuje nové zážitky.

Hra umožňuje dětem vstupovat do různých rolí, situací a vztahů. Posiluje u dětí fantazii, tvořivost, vytrvalost při překonávání překážek a navozuje nejrůznější emoce: napětí a uvolnění, smutek a radost, vzrušení a uklidnění, nadšení.

Hra napomáhá rozvoji nejrůznějších složek osobnosti dítěte – samostatnosti, zodpovědnosti, tvořivosti, rozhodnosti, schopnosti spolupráce, taktického myšlení i plánování, učí žáky vyrovnávat se s překážkami. Nabízí možnost cenných zpětných vazeb – účastník poznává lépe vlastní osobnost i své místo ve skupině.

5. Obsah vzdělávání

5.1. Vymezení vzdělávacích oblastí a průřezová témata

Obsah vzdělávání je orientačně rozdělen do těchto vzdělávacích oblastí:

1. Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme

- vztah ke škole, městu
- vycházky, výlety

Lidé kolem nás

- příbuzenské vztahy v rodině
- vztahy mezi dětmi
- vztahy ve škole
- pravidla soužití
- pravidla slušného chování
- principy demokracie
- práva a povinnosti

Lidé a čas

- regionální pověsti a báje
- tradice a zvyky
- návštěva kulturních akcí
- orientace v čase

Příroda a ekologická výchova

- rozmanitost živé a neživé přírody

- ochrana přírody
- roční období
- návštěva Stanice mladých přírodovědců, vycházky

Průřezová témata k dané oblasti

OSV

- Osobnostní rozvoj – poznání, sebepoznání
- Sociální rozvoj – poznávání lidí, komunikace, mezilidské vztahy
- Morální rozvoj – řešení problémů, hodnoty, postoje

Výchova demokratického občana

- Občanská společnost a škola
- Občan, společnost
- Principy demokracie

Environmentální výchova

- Lidské aktivity, problémy životního prostředí
- Vztah člověka a prostředí

2. Umění a kultura

Výtvarné činnosti

- malování, kreslení
- ilustrace dětské knihy

Hudební výchova

- poslech hudby
- zpěv
- hra na hudební nástroj

Jazyková a literární výchova

- četba
- četba na pokračování – poslech
- návštěva školní knihovny

Průřezová témata k dané oblasti

OSV

- Osobnostní rozvoj – poznání, sebepoznání, kreativita
- Sociální rozvoj – poznávání lidí, komunikace, mezilidské vztahy

MKV

- Lidské vztahy
- Kulturní diference

3. Člověk a zdraví

Hygiena

- správné hygienické návyky
- vhodný oděv a obuv pro různé činnosti

Sportovní aktivity

- míčové hry
- aerobik

- relaxace
- cvičení s velkými míči
- sportovní aktivity na hřišti
- dopravní výchova
- zájmová sportovní činnost (baseball, mažoretky, ...)

Průřezová témata k dané oblasti

OSV

- Osobnostní rozvoj – poznání, sebepoznání, psychohygienu
- Sociální rozvoj – poznávání lidí, komunikace, mezilidské vztahy, kooperace
- Morální postoj – hodnoty, postoje

MKV

- Lidské vztahy

4. Člověk a svět práce

Pracovní činnosti

- seznámit děti s různými technikami a materiály – práce s papírem, textilem, modelínou, práce v keramické dílně, využívání recyklovaných materiálů
- rozvoj jemné motoriky, představitivosti – práce se stavebnicemi

Průřezová témata k dané oblasti

OSV

- Osobnostní rozvoj – poznání, sebepoznání, psychohygienu
- Sociální rozvoj – poznávání lidí, komunikace, mezilidské vztahy, kooperace, kreativita
- Morální postoj – hodnoty, postoje

MKV

- Lidské vztahy

Environmentální výchova

- Lidské aktivity
- Vztah člověka přírody

Výše uvedené vzdělávací oblasti jsou součástí celoročního plánu ŠD a pravidelných akcí ŠD (příloha č.1) a podrobněji rozpracovány v tematických plánech vychovatelek v jednotlivých odděleních (příloha č. 2).

6. Podmínky pro vzdělávání žáků se SVP a nadaných

6.1. Personální podmínky a organizační zajištění

Vychovatelky spolupracují s třídními učiteli, znají individuální zvláštnosti dětí. Mají vysokou míru empatie, správně vybranými aktivitami dokážou vzbudit zájem dětí o určité činnosti, podporovat jejich sebevědomí a rozvíjet osobnost dítěte. Respektují individualitu každého dítěte, jeho případné postižení či sociální znevýhodnění. Do oddělení ŠD může docházet maximálně 5 žáků s SVP.

6.2. Podmínky pro zájmové vzdělávání žáků nadaných

Žáci mohou navštěvovat zájmové útvary dle svého výběru, pestrost nabídky zajišťuje, že každé dítě může uplatnit své nadání.

7. Podmínky přijímání uchazečů

7.1. Úprava podmínek k přijetí k zájmovému vzdělávání

Školní družina je přednostně určena pro žáky 1. stupně
O přijetí či nepřijetí žáka do ŠD rozhoduje ředitelka školy.
O vyloučení žáka ze ŠD, pokud žák soustavně porušuje řád školní družiny, rozhoduje také ředitelka školy.
Měsíční poplatek na jedno dítě je stanoven Směrnicí č.14/2012 Úplata za zájmové vzdělávání a je využíván na částečnou úhradu neinvestičních provozních nákladů ŠD. Provoz školní družiny je ranní (6:00 – 8:00) a odpolední (11:40 – 16:30).

7.2. Přihláška k zájmovému vzdělávání

Žáci jsou přijímáni na základě přihlášek, v nichž musí být uvedeny všechny základní údaje (jméno, příjmení, datum narození, místo bydliště, telefonní čísla,...) a stanoven čas a způsob odchodu žáka ze ŠD.
Přihlášky vydává na začátku školního roku nebo v jeho průběhu vedoucí vychovatelka.

ŠVP pro ŠD vydává ředitelka školy. Je zveřejněn na webu školy a kdykoli k nahlédnutí u vedoucí vychovatelky či v kanceláři školy.

Příloha č. 1 Celoroční plán ŠD a pravidelné akce

PODZIM

- seznámení dětí s režimem dne v ŠD
- seznamovací hry
- orientace v prostorách ZŠ
- poznávání okolí školy
- bezpečná cesta do školy a ze školy
- seznámení dětí se zásadami BOZ
- pobyty venku, pohybové hry
- dvoudenní soustředění dětí na horách
- soutěže – základní kola
- výtvarné činnosti
- spolupráce s OBKS

ZIMA

- pozorujeme změny v přírodě
- pracovní činnosti
- sportovní turnaj
- hry a soutěže na sněhu
- maškarní rej
- pobyt venku dle počasí
- soutěže – finále
- výtvarné činnosti
- spolupráce s OBKS
- spolupráce s DDM

JARO, LÉTO

- pozorujeme změny v přírodě
- dvoudenní soustředění dětí v DDM Plesná
- vítáme Velikonoce
- lidové zvyky
- soutěžní kvízy s přírodovědnou tematikou
- pobyt venku
- sportovní olympiáda
- diskotéka
- bavíme se navzájem – ukaž, co dovedeš
- malování na chodníku
- výlet
- sportovní soutěže

Pravidelné akce školní družiny

ZÁŘÍ

- vítáme prvňáčky
- soutěže a hry na zahradě

ŘÍJEN

- Klauniáda
- soustředění mažoretek a kroužku baseballu
- step-mánie
- soutěž v domíinu

LISTOPAD

- Broučkiáda
- Družina má talent – základní kolo

PROSINEC

- Škraboškový rej
- návštěva výstavy betlémů

LEDEN

- Družina má talent – semifinále

ÚNOR

- Družina má talent – finále

BŘEZEN

- dvoudenní soustředění mažoretek a kroužku baseballu

DUBEN

- Slet čarodějnic

KVĚTEN

- soutěž v jízdě na kolečkových bruslích

ČERVEN

- sportovní den
- Družina se baví
- velké taneční odoledne
- celodenní výlet